

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:n, mielisairaslain 43 §:n ja tuberkuloosilain 24 §:n muuttamisesta

## ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että muun kuin jäsenkunnan potilaan tutkimus- ja hoitokustannuksista sairaalan poliklinikalla on potilaan kotikunnan suoritettava asianomaiselle kuntainliitolle korvauksena keskimääräiset hoitokustannukset, ellei

muusta ole sovittu. Lainsäädännön muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan välittömästi ja sitä sovellettaisiin vuoden 1985 alusta lukien syntyviin kustannuksiin.

## YLEISPERUSTELUT

### 1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

#### 1.1. Tavoitteet

Muun kuin jäsenkunnan potilaan hoitokustannuksista on sen kunnan, jossa potilaalla on väestökirjalain mukainen kotipaikka, ja milloin potilaalla ei ole Suomessa väestökirjalain mukaisesta kotipaikkaa, sen kunnan, jossa potilas oleskelee, suoritettava keskussairaalan kuntainliitoille korvauksena keskimääräiset hoitokustannukset. Sen sijaan ulkokuntalaisen potilaan tutkimus- ja hoitokustannuksia keskussairaalan poliklinikalla kotikunta ei ole velvollinen korvaamaan. Muut kuin jäsenkunnista olevat potilaat kuitenkin käyttävät eräissä keskussairaaloissa siinä määrin poliklinikan palveluja, että kuntien välinen kustannustenjakoa ei muodostu oikeaksi, ellei kotikuntia velvoiteta korvaamaan kustannukset. Lain muutoksella on tarkoitus korjata kuntien välinen kustannustenjakoa oikeaksi tältä osin.

Kunnallisten keskusjärjestöjen asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle tekemässä aloitteessa on

arvioitu, että muut kuin jäsenkunnat käyttävät vuonna 1984 Helsingin yliopistollisen keskussairaalan poliklinikan palveluja noin 14 miljoonan markan ja Oulun yliopistollisen keskussairaalan poliklinikan palveluja vastaavasti noin 6 miljoonan markan arvosta. Yliopistollisten sairaaloiden käytön korvaaminen palveluja lisäämällä ei kuntien omissa keskussairaalapiireissä ole lääketieteellisten porrastusperiaatteiden kannalta tarkoituksenmukaista eikä kaikissa tapauksissa edes mahdollista. Muissa keskussairaalapiireissä palvelujen käyttö rajoittuu pääasiassa ensiapu- tai muihin kiireellisiin tapauksiin.

#### 1.2. Keinot

Lainsäädännön muutoksella ulotetaan kotikunnan korvausvelvollisuus koskemaan myös ulkokuntalaisena hoidetun potilaan tutkimus- ja hoitokustannuksia sairaalan poliklinikalla keskimääräisten hoitokustannusten mukaisina.

Poliklinikkatoiminnalla tarkoitetaan tutkimusten suorittamista ja hoidon antamista potilaille,

joita ei välittömästi tutkimuksen tai hoidon jälkeen ole otettu sairaalaan hoidettaviksi. Poliklinikkatoimintaan luetaan myös päiväsairaanhoito.

Korvaus laskettaisiin soveltuvin osin samojen perusteiden mukaisesti kuin potilaan hoitokustannukset sairaalasijalla ja käyttäen perusteena potilaiden käyntikertoja. Kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:n (690/82) 2 momentin mukaan, jollei muuta ole sovittu, kustannukset lasketaan siten, että keskussairaalan edellisen varainhoitovuoden käyttömenojen kokonaismäärään lisätään 10 prosenttia ja siitä vähennetään potilaiden hoitomaksut ja muut käyttötulot lukuun ottamatta sairaanhoidon korvauksia muilta laitoksilta, kuntakohtaisia valtionosuuksia, kuntien maksuosuuksia ja tämän pykälän mukaan suoritettavia hoitokustannusten korvauksia. Näin laskettu kokonaismäärä jaetaan keskussairaalan hoitovuorokausien kokonaisluvulla ja osamäärä kerrotaan kysymyksessä olevan potilaan hoitovuorokausien luvulla.

Mielisairaslain 43 §:n (694/82) ja tuberkuloosilain 24 §:n 4 momentin (695/82) mukaan sovelletaan kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:n säännöstä myös muusta kuin mielisairaanhoitolaitosta tai keskusparantolaa ylläpitävästä kunnasta olevan potilaan hoitokustannusten korvaamiseen. Korvausvelvollisuuden ulottaminen koskemaan poliklinikka- tai muita avohoitokäyntejä ei mielisairaanhoitolaitosten ja keskusparantoloiden osalta ole tarkoituksenmukaista. Mainittuja mielisairaslain ja tuberkuloosilain säännöksiä tulee muuttaa siten, että korvausvelvollisuus koskee vain sairaansijalla annettua hoitoa. Velvollisuus on tällöin yhdenmukainen kansanterveyslain 22 §:ssä säädetyn korvausvelvollisuuden kanssa.

## 2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

Ennen vuotta 1984 voimassaolleen lainsäädännön mukaan muun kuin jäsenkunnan potilaan tutkimus- ja hoitokustannukset keskussairaalan poliklinikalla korvattiin valtion varoista. Valtion suoritettava korvaus hoidosta laskettiin soveltuvin osin niiden perusteiden mukaisesti, joiden mukaan kotikunta korvasi ulkokuntalaisena hoidetun potilaan hoitokustannukset sairaalassa, sekä potilaiden käyntikertojen mukaan.

Ulkokuntalaisten potilaiden poliklinikkakäyntien määrä oli vuonna 1983 esimerkiksi Helsingin yliopistollisessa keskussairaалassa 30 305 eli noin

6 %, Tampereen yliopistollisessa keskussairaалassa 4 054 eli noin 2 % ja Oulun yliopistollisessa keskussairaалassa 28 494 eli noin 12 %. Oulun yliopistollisen keskussairaalan hoitovastuualueen väestö käytti vuonna 1983 poliklinikkakäynneistä 97,3 %. Oulun yliopistollisessa keskussairaалassa on vuonna 1984 lokakuun loppuun mennessä ulkokuntalaisten poliklinikkakäyntien määrä 22 839. Kaupungeista suurimpia käyttäjiä ovat olleet Kemi noin 1 950, Ylivieska noin 1 860, Kajaani noin 1 700 ja Tornio noin 1 500 käyntiä. Muista kunnista olleiden käyttäjien määrästä esimerkiksi voidaan mainita Suomussalmi 585, Sievi 540 ja Rovaniemen maalaiskunta 485 käyntiä. Aluesairaaloiden osalta voidaan esimerkkinä mainita, että Varkauden aluesairaалassa ulkokuntalaisten poliklinikkakäyntejä oli 1 265 eli noin 5 % ja Rauman aluesairaалassa 386 eli noin 1,5 %.

Valtava-järjestelmän perusteiden mukaisesti pyrittiin vähentämään valtion erillisiä korvausjärjestelmiä ja tällöin poistuivat valtion erilliset korvaukset ulkomaalaisten hoidosta ja ulkokuntalaisten tutkimuksista ja hoidosta poliklinikalla. Tämän mukaisesti on kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:n (690/82) nojalla, jollei muuta ole sovittu, muun kuin jäsenkunnan potilaan hoitokustannuksista sen kunnan, jossa potilaalla on väestökirjalain mukainen kotipaikka, ja milloin potilaalla ei ole Suomessa väestökirjalain mukaista kotipaikkaa sen kunnan, jossa potilas oleskelee, suoritettava keskussairaalan kuntainliitolle korvauksena keskimääräiset hoitokustannukset. Lain 33 §:n (690/82) mukaan alue- ja paikallissairaalaan sekä muuhun kunnalliseen sairaalaan sovelletaan vastaavasti, mitä 23 §:ssä on säädetty.

Kansanterveyslain (66/72) 22 §:n mukaan sen sijaan sen terveyskeskuksen, jota potilaan asuin- ja kotikunta ylläpitää, on korvattava potilaan sairaanhoito, kun terveyskeskuksen sairaansijalla on hoidettavana potilas, joka ei ole terveyskeskusta ylläpitävän kunnan asukas.

## 3. Asian valmistelu

Kunnalliset keskusjärjestöt ovat tehneet asiasta yhteisen aloitteen sosiaali- ja terveysministeriölle.

#### 4. Esityksen organisatoriset vaikutukset

Jo ennen vuotta 1984 kunnat vastasivat ulkokuntalaisina hoidetun potilaan hoitokustannuksista, joten hallinnollinen käytäntö ei tältä osin ole muuttunut. Koska kuntainliittosuunnitelma ei kata näitä kustannuksia ja niihin tulevaa valtionosuutta, kunta sisällyttää ne omaan toteuttamissuunnitelmaansa, joka tulee alistaa lääninhallituksen vahvistettavaksi. Sen sijaan ulkokuntalaisena hoidetun potilaan kotikunta ei ole tähän mennessä vastannut poliklinikalla annetun hoidon kustannuksista.

Laskutusjärjestelmä, joka koskee ulkokuntalaisten poliklinikkakäyntejä, olisi kuntiin kohdistuvana uusi. Kuntien tulisi sisällyttää kustannukset kuntasuunnitelmaansa ja toteuttamissuunnitelmaansa valtionosuuden ja sen ennakon saadaksen. Kun vain noin 100 kuntaa ylläpitää omaa kansanterveysystöä ja noin 350 kuntaa ei siis laadi toteuttamissuunnitelmaa lainkaan terveydenhuollosta, poliklinikkakäyntien korvausvelvollisuus aiheuttaa hallinnollisen työn määrän kasvua varsin merkittäväksi. Vaikeutena on tällöin myös se, että kunnalla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta arvioida määrää, joka tulee sen vastattavaksi. Kun käynnit yleensä rajoittuvat pääasiassa ensiapu- tai muihin kiireellisiin tapauksiin, suunnittelu- ja korvausjärjestelmä tulee koskemaan satunnaisia tapauksia, joihin kuitenkin kunkin kunnan tulee toteuttamissuunnitelmassaan varautua. Kunnissa, joissa ei ole omaa terveydenhuollon hallintoa, on myös luotava hallintomennettely laskutuksen tarkastamista varten.

#### 5. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksessä on kysymys kuntien välisen kustannustenjaon kohdentamisesta. Valtiolle ei aiheudu lisäkustannuksia, mutta valtionosuutta, joka ul-

kokuntalaisten poliklinikkakäyntien aiheuttamiin kustannuksiin on sisältynyt tähän saakka asianomaisen sairaalan saamaan valtionosuuteen, suoritetaan tästä lähtien potilaan kotikunnan maksamiin kustannuksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on arvioitu, että ehdotuksen nettovaikutus esimerkiksi Helsingin yliopistollisen keskussairaalan jäsenkunnille olisi 7.6 miljoonaa markkaa, mikä on 1.8 % kuntien maksuosuuksista koko sairaalassa ja Oulun yliopistollisessa keskussairaalassa 3.7 miljoonaa markkaa, mikä on 4.7 % kuntien maksuosuuksista.

Koska keskussairaalat ovat piiriltään laajoja, yhtä kuntaa koskeva rasitus jää yleensä pieneksi. Sen sijaan aluesairaalassa, jossa jäsenkuntia on vähän, saattaa myös kuntakohtainen rasitus muodostua huomattavaksi.

Kuntainliiton jäsenkunnat vapautuvat ulkokuntalaisten potilaiden poliklinikkakustannuksista, mutta joutuvat puolestaan vastaamaan omille jäsenilleen muissa kuntainliitoissa annetusta poliklinikkahoidosta. Ehdotuksen mukaisessa järjestelmässä kuntainliiton tulee vastaisuudessa laskea ulkokuntalaisten hoidosta perittävä korvaus erikseen sairaansijojen osalta siten, ettei käyttömenoihin enää sisällytetä poliklinikan kustannuksia.

#### 6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Tässä vaiheessa ei ole valmisteilla muita lainuudistuksia, jotka olisi otettava huomioon hallituksen esitykseen vaikuttavina. Kuitenkin on tehty aloitteita sen selvittämiseksi, miten kustannusvastuu olisi jaettava keskussairaalapiireissä lääketieteellisten porrastusperiaatteiden kannalta tarkoituksenmukaiseksi.

### YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Poliklinikkakäyntien laskutusta varten sairaalan tulee laskea erikseen korvaus sairaalan sairaansijojen käyttömenojen ja sairaalan poliklinikan käyttömenojen osalta. Lakiehdotuksen mu-

kaan olisi mahdollista sopia korvauksen suorittamisesta vastaavasti samoin kuin ulkokuntalaisen potilaan hoitokustannuksista sairaansijalla.

Kuten edellä yleisperusteluissa on selostettu, lain muutos tulisi viittaussäännöksen johdosta koskemaan keskussairaalan lisäksi alue- ja paikallissairaala.

Mielisairaslain ja tuberkuloosilain muutoksilla rajattaisiin korvausvelvollisuus koskemaan vain sairansijalla annettua hoitoa.

## 7. Voimaantulo

Lakia sovellettaisiin vuoden 1985 alusta lukien syntyviin kustannuksiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

# Laki

## kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kunnallisista yleissairaaloista 29 päivänä lokakuuta 1965 annetun lain (561/65) 23 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (690/82), seuraavasti:

### 23 §

Jollei muuta ole sovittu, 1 momentissa tarkoitettut kustannukset lasketaan siten, että keskussairaalan sairaansijojen edellisen varainhoitovuoden käyttömenojen kokonaismäärään lisätään 10 prosenttia ja siitä vähennetään potilaiden hoitomaksut ja muut käyttötulot lukuun ottamatta sairaanhoidon korvauksia muilta laitoksilta, kunta-kohtaisia valtionosuuksia, kuntien maksuosuuksia ja tämän pykälän mukaan suoritettavia hoitokustannusten korvauksia. Näin laskettu kokonais-

määrä jaetaan keskussairaalan hoitovuorokausien kokonaisluvulla ja osamäärä kerrotaan kysymyksessä olevan potilaan hoitovuorokausien luvulla. Korvaus tutkimuksesta ja hoidosta poliklinikalla lasketaan vastaavasti poliklinikan käyttömenojen ja -tulojen sekä potilaiden käyntikertojen mukaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 1985 kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1985.

# Laki

## mielisairaslain 43 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 2 päivänä toukokuuta 1952 annetun mielisairaslain (187/52) 43 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (694/82), seuraavasti:

### 43 §

Mielisairaanhoidolaitoksen sairaansijalla hoidetun muun kuin mielisairaanhoidolaitosta ylläpitävästä kunnasta olevan potilaan hoitokustannusten korvaamisessa noudatetaan mitä kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:ssä on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 1985 kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1985.

## Laki

### tuberkuloosilain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1960 annetun tuberkuloosilain (355/60) 24 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (695/82) seuraavasti:

#### 24 §

— — — — —  
Keskusparantolan sairaansijalla hoidetun muun kuin keskusparantolaa ylläpitävästä kunnasta olevan potilaan hoitokustannusten korvaamisessa noudatetaan, mitä kunnallisista yleissairaloista annetun lain 23 §:ssä on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 1985 kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1985.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1985

Tasavallan Presidentti  
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Eeva Kuuskoski-Vikatmaa*

## 1.

## Laki

## kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kunnallisista yleissairaaloista 29 päivänä lokakuuta 1965 annetun lain (561/65) 23 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (690/82), seuraavasti:

## Voimassa oleva laki

## 23 §

Jollei muuta ole sovittu, 1 momentissa tarkoitettut kustannukset lasketaan siten, että keskussairaalan edellisen varainhoitovuoden käyttömenojen kokonaismäärään lisätään 10 prosenttia ja siitä vähennetään potilaiden hoitomaksut ja muut käyttötulot lukuun ottamatta sairaanhoidon korvauksia muilta laitoksilta, kuntakohtaisia valtionosuuksia, kuntien maksuosuuksia ja tämän pykälän mukaan suoritettavia hoitokustannusten korvauksia. Näin laskettu kokonaismäärä jaetaan keskussairaalan hoitovuorokausien kokonaisluvulla ja osamäärä kerrotaan kysymyksessä olevan potilaan hoitovuorokausien luvulla.

## Ehdotus

## 23 §

Jollei muuta ole sovittu, 1 momentissa tarkoitettut kustannukset lasketaan siten, että keskussairaalan sairaansijojen edellisen varainhoitovuoden käyttömenojen kokonaismäärään lisätään 10 prosenttia ja siitä vähennetään potilaiden hoitomaksut ja muut käyttötulot lukuun ottamatta sairaanhoidon korvauksia muilta laitoksilta, kunta-kohtaisia valtionosuuksia, kuntien maksuosuuksia ja tämän pykälän mukaan suoritettavia hoitokustannusten korvauksia. Näin laskettu kokonaismäärä jaetaan keskussairaalan hoitovuorokausien kokonaisluvulla ja osamäärä kerrotaan kysymyksessä olevan potilaan hoitovuorokausien luvulla. *Korvaus tutkimuksesta ja hoidosta poliklinikalla lasketaan vastaavasti poliklinikan käyttömenojen ja -tulojen sekä potilaiden käyntikertojen mukaan.*

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 1985 kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1985.*

2.

**Laki****mielisairaslain 43 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 2 päivänä toukokuuta 1952 annetun mielisairaslain (187/52) 43 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (694/82), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

## 43 §

Muun kuin mielisairaanhoitolaitosta ylläpitävästä kunnasta olevan potilaan hoitokustannusten korvaamisessa noudatetaan mitä kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:ssä on säädetty.

*Ehdotus*

## 43 §

*Mielisairaanhoitolaitoksen sairaansijalla hoidetun* muun kuin mielisairaanhoitolaitosta ylläpitävästä kunnasta olevan potilaan hoitokustannusten korvaamisessa noudatetaan mitä kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:ssä on säädetty.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 1985 kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1985.*

3.

**Laki****tuberkuloosilain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1960 annetun tuberkuloosilain (355/60) 24 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (695/82) seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

## 24 §

Muun kuin keskusparantolaa ylläpitävästä kunnasta olevan potilaan hoitokustannusten korvaamisessa noudatetaan, mitä kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:ssä on säädetty.

*Ehdotus*

## 24 §

*Keskusparantolan sairaansijalla hoidetun* muun kuin keskusparantolaa ylläpitävästä kunnasta olevan potilaan hoitokustannusten korvaamisessa noudatetaan, mitä kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:ssä on säädetty.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 1985 kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1985.*

